

УДК 784.5:747

Прусак В.Ф., Пунда М.І.

Національний лісотехнічний університет
України, м. Львів

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ВІТРАЖА В ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Пунда М.І., Прусак В.Ф. Сучасні підходи до застосування вітража в організації житлового середовища. В статті йдеться про застосування вітража в оздобленні інтер'єрів, що завжди є актуальним. Адже, окрім традиційних технологій його виготовлення, винайдено нові, що розширило діапазон творчих можливостей дизайнерів. Охарактеризовано основні техніки виконання вітражів, а також наведено класифікацію різновидів вітражів і характерні особливості, від яких залежить специфіка їх застосування в функціональній та естетичній організації сучасного житлового середовища.

Ключові слова: вітраж, інтер'єр, оздоблення, скло, техніка Тіффані, ф'юзинг, імітація, класичний вітраж, профіль, колористика, композиція.

Пунда М.І., Прусак В.Ф. Современные подходы к применению витража в организации жилой среды. В статье говорится о применении витража в украшении интерьеров, что всегда актуально. Так как, кроме традиционных технологий его изготовления, изобретены новые, что расширило диапазон творческих возможностей дизайнеров. Охарактеризованы основные техники исполнения витражей, а также приведена классификация разновидностей витражей и характерные особенности, от которых зависит специфика их применения в функциональной и эстетической организации современной жилищной среды.

Ключевые слова: витраж, интерьер, отделка, стекло, техника Тиффани, фьюзинг, имитация, классический витраж, профиль, колористика, композиция.

Punda M., Prusak V. Current approaches to the use of stained glass in living environment. This article considers the relevance and diversity of use of stained glass in a modern interior. It describes the basic technique of stained glass windows and shows the classification of varieties and characteristics, which depend on the specifics of their application in the functional and modern aesthetic of the residential environment.

Keywords: stained glass, interior trim, glass, tiffany technique, fusing, imitation, classic stained, profile, color, composition.

Надійшла до редакції 03.10.2013

© Прусак В.Ф., Пунда М.І., 2013

Постановка проблеми. Проектуючи інтер'єр дизайнер вирішує безліч завдань, пов'язаних з облаштуванням та оздобленням інтер'єру і серед них – колористичне та художньо-образне наповнення. Ці два завдання підвладні вітражу, який може виступати акцентом як у кольоровому ансамблі середовища, так і змістовому рішенні інтер'єра, яскраво та емоційно організувавши простір. Історично вітраж посідав чільне місце у різні епохи, використовувався як оздоблення в оформленні інтер'єрів різних стилів. І зараз ця техніка є доступною й може використовуватись як в громадських так і в житлових інтер'єрах. Тому доцільним буде провести узагальнений огляд застосування техніки вітража в організації сучасного інтер'єру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичними аспектами у вивченні даного питання займалися такі науковці, як А.С.Мухін [6], І.А.Галицький [1; 2], історією вітража України – З.Чегусова [7]. Зокрема Ігор Галицький виклав узагальнені результати своїх досліджень у статтях: «Історія вітража», опублікованій в журналі «Деко» № 6, 2009[2] та «Вічні цінності», в журналі «Деко» № 1, 2011 [1]. Опис різновидів формування вітража проводили Марія діСпіріто у своїй книзі «Вітражне мистецтво та техніка розпису по склу» [8], Донателла Дзаккарія у книзі «Декоруємо склом» [3], Сергій Литвиненко детально описував технологію ф'юзингу [4] та технології гравірування по склу [5] в однойменних книгах.

Мета статті: провести узагальнений огляд сучасних тенденцій, щодо застосування техніки вітражу в художньо-естетичній організації інтер'єру.

Виклад основного матеріалу. Вітраж – це твір декоративного мистецтва; орнаментальна або сюжетна композиція зі скла чи інших матеріалів, що пропускають світло. Вітражами можна оздоблювати інтер'єри як житлових, так і громадських приміщень. А також, як і багато століть тому, вітражі продовжують бути змістовою окрасою храмів. Різні техніки і прийоми дозволяють створювати вітражі, які підійдуть для різних стилів інтер'єру. Основою вітража є скло, переважно різнокольорове, воно розсіює світло, але не поглинає його, і тим самим створює яскраві кольорові відблиски, чарівну атмосферу, засновану на грі кольорів.

Традиційно вітраж застосовують при оформленні вікон, дверей, ніш. Але на сьогодні цю яскраву і ефектну декоративну техніку використовують і для оздоблення інтер'єрів (стель, перегоронок, ширм), освітлювальних приладів (плафонів люстр, бра, торшерів), меблів (різноманітних функціональних і декоративних вставок, буфетів, стільниць, шаф-купе).

Для виготовлення вітражів використовують різні техніки, кожній з яких притаманна своя характерна особливість, від якої залежить специфіка їх застосування.

Класичний (набірний) вітраж складається з окремих фрагментів кольорових стекол, вирізаних по певному малюнку і з'єднуються між собою профілем зі свинцю, міді або латуні. Так формуються суцільні площинні панно.

При використанні техніки «Тіффані» шматочки скла вирізають за заданим ескізом, обмотують по пе-

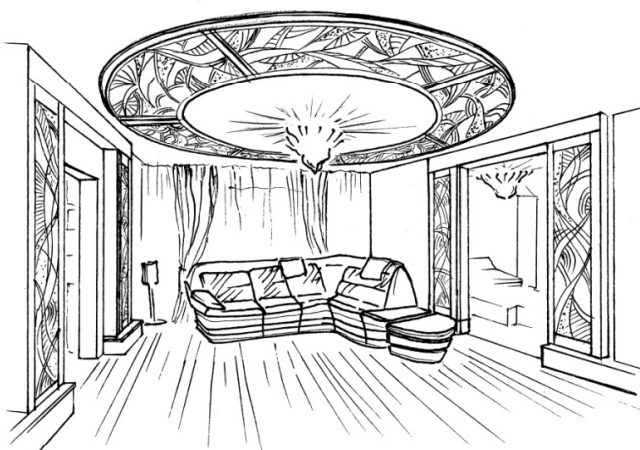

Рис. 1

Рис. 2

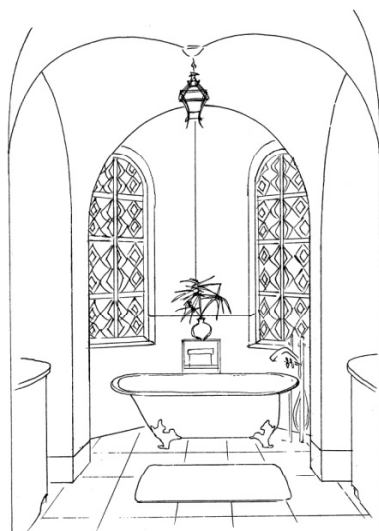

Рис. 3

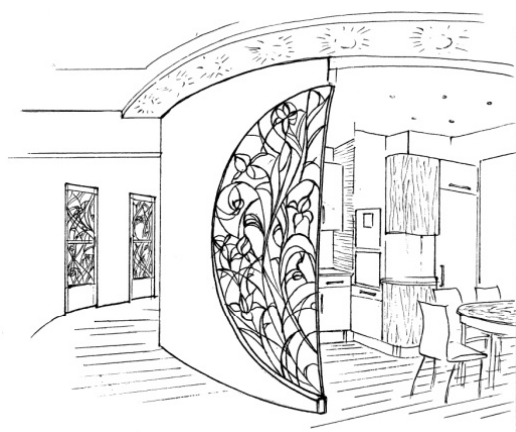

Рис. 4

риметру мідною фольгою і спаюють оловом. Відмова від жорсткого металевого каркаса зробила можливим застосування таких декоративних виробів не тільки як скляне заповнення прорізів у стінах, тобто площинних композицій, але і виробів різної конфігурації, наприклад, плафонів для світильників.

Техніка «Ф'юзинг» – це безшовний вітраж. Суть цього методу полягає в тому, що на цілісному пласті скла збирається малюнок майбутнього вітража зі шматочків кольорового скла, скляних гранул і т. п. Потім скло розігрівається в спеціальній печі до температури 850°C і спікається в суцільний шар. Незважаючи на трудомісткість виготовлення, вітраж, виконаний за технологією «ф'юзинг», може мати різну конфігурацію, товщину і фактуру. Це дозволяє використовувати його в якості різних ефектних елементів інтер'єру. Такий вітраж надає інтер'єру сучасно вигляду і підсилює його художньо-естетичні якості.

Штучні вітражі(імітації), виготовлені за допомогою полімерних плівок, лаків і розписів, використовуються для декорування елементів, коли необхідна легкість конструкції, або зменшення витрат.

Сьогодні вітраж застосовують різнопланово для створення все нових художньо-образних композицій. Наведемо ряд основних прийомів де вітраж займає провідне положення в організації житлового середовища.

Вітражі на стелях (стельові вітражі) – один з ефектних способів оформлення приміщення. Вироби з вітражного скла практичні, довговічні, екологічно чисті. А якщо освітлення спроектовано в просторі за віражною стелею, така конструкція є не тільки функціональним, але й вагомим естетичним елементом інтер'єру (Рис.1).

Вітражі в нішах, здатні прикрасити приміщення навіть з найпростішою обробкою стін і підлоги. Так само, як і у випадку з стельовими вітражами, вітражі в нішах можна обладнати прихованим підсвічуванням. Таким чином, у будинку з'являться оригінальні джерела м'якого світла, доречні і при спокійному відпочинку після роботи, і при святкових заходах (Рис.2).

Вітражі в дверях і вікнах – класика жанру (Рис.3). Вітражі можна встановити в вікнах спальні або вітальні, ними прикрашають двері кухні, передпокою, балкону або веранди. Гра пофарбованого кольоровими скельцями світла творить химерний візерунок на стінах і на підлозі, перетворюючи звичайні кімнати у дивовижні, казкової краси приміщення.

Міжкімнатні вітражні перегородки найчастіше застосовують, коли потрібно частково об'єднати два приміщення і створити перехідний простір. З одного боку, вони дозволяють бачити і чути, що відбувається за «стіною», з іншого позначають легкий кордон, відокремлюючи, наприклад, кухню від їдальні, чи передпокій від вітальні (Рис.4).

Також за допомогою техніки «Гіффані» виготовляють плафони для люстр, торшерів, бра, і ці освітлювальні прилади в поєднанні з іншими елементами інтер'єру привносять у нього відчуття свята, надають вишуканості, а іноді й повністю змінюють сприйняття простору житлового приміщення.

Висновки. Отже, ознайомившись із основними видами вітража, проведено узагальнений огляд технологій його виготовлення та охарактеризовано особливості та можливостей застосування для функціональної і художньо-естетичної організації сучасного житлового середовища.

Література:

1. Галицкий И.А. Вечные ценности//Деко. —2011. —№ 1.
2. Галицкий И.А. История витража //Деко.— 2009. — № 6.— С. 12-17.
3. Дзаккария Д. Декорируем стеклом//Ниола 21 век.—2007.
4. Литвиненко С. Технология фьюзинга. —К., 2005.
5. Литвиненко С. Технологии гравирования. — К., 2006.
6. Мухин А.С. Витражи Марка Шагала в Реймском соборе / Изобразительное искусство, архитектура и искусствоведение русского зарубежья. — СПб., 2008. — С. 144-148.
7. Скло України: [ілюстрований збірник].—К., 2007.— 223 с.
8. Спирито М. Витражное искусство и техника росписи по стеклу /Марияди Спирито.— М., 2006.—128с.